

28. februar 2008

NATIONALREGNSKAB: OPBREMSNING I VÆKSTEN

Det foreløbige nationalregnskab for 4. kvartal 2007 viste en relativt beskedne vækst i BNP. Samlet steg BNP 1,8 pct. i 2007, hvormed der er tale om en halvering af BNP-vækstraten fra 2006 på 3,9 pct. Selvom privat forbrug og investeringer er gearret ned det seneste år, dækker den lavere BNP-vækstrate også over nogle særlige og ikke konjunkturrelaterede forhold. På trods af vækstnedgearingen fastholdt beskæftigelsen en høj vækstrate i 2007. Der er vores vurdering, at væksten vil geare yderligere ned i år, og at der samtidig kommer en vending på arbejdsmarkedet et stykke ind i 2008.

BNP steg med 0,4 pct. fra 3. til i 4. kvartal 2007 (sæsonkorrigeret) ifølge de foreløbige nationalregnskabstal for 4. kvartal 2007. Den beskedne BNP-vækst skal især ses i lyset af et stort negativt vækstbidrag fra lagrene. Den foreløbige vækst i dansk økonomi for hele 2007 er opgjort til 1,8 pct. Det er på linje med det ventede i vores prognose fra oktober 2007. I 2006 steg BNP med 3,9 pct., så BNP-vækstraten blev altså mere end halveret sidste år.

Tabel 1. Nationalregnskabstal og AErådets prognose

	3. kv. 2007 -4.kvt.f 2007	2006 – 2007	2006-2007 AE okt. 07
Pct.vis realvækst (kæde):			
Privat forbrug.....	2,5	2,7	1,7
Offentligt forbrug.....	1,0	1,3	1,8
Boliginvesteringer.....	1,3	4,4	10,0
Maskininvesteringer, software mv..	2,5	11,5	4,0
Bygninger og anlæg ex. bolig.....	2,8	-0,3	4,1
Lagerinv. (inkl. diskrepans) ¹⁾	-0,6 (-0,8)	-0,2	-0,2
Eksport.....	1,8	3,7	3,0
- varer	0,8	3,0	3,8
Import	3,3	6,1	4,5
- varer	3,2	5,6	5,0
BNP	0,4	1,8	1,8
1000 personer:			
Ændret beskæftigelse ²⁾	11	43	66
Ændret arbejdsstyrke	1	11	37

Anm.: De første søjler er baseret på sæsonkorrigerede tal.

1) Bidrag til BNP-væksten.

2) Defineret som summen af den registrerede ledighed og NR-beskæftigelsen.

Kilde: Danmarks Statistik og AErådet.

En del af vækstnedgearingen skyldes produktionsfald i henholdsvis olie- og gasudvindingen i Nordsøen, i energi- og vandforsyningen samt i landbrug mv. Ser man bort fra udviklingen i disse erhverv – der ikke er tæt knyttet op på konjunkturudviklingen, og som påvirkes af vejret, udvindingsmulighederne, og om vores nordiske naboer er selvforsynende med energi fra deres vandkraft – forekommer vækstnedgearingen noget mindre¹.

Det er vores forventning, at efterspørgsel og vækst vil geare yderligere ned i 2008, og at fremgangen på arbejdsmarkedet gradvist vil blive afløst af vending. Det sker som følge af de stigende renter, udviklingen i boligpriserne, en generel konjunkturlig mætning, samt forventningerne om højere produktivitetsvækst i 2008.

Overraskende stærk vækst i det private forbrug i 4. kvartal 2007

Der var en generel forøgelse af efterspørgslen fra 3. til 4. kvartal 2007.

Det private forbrug steg overraskende stærkt med 2½ pct. fra 3. til 4. kvartal 2007 i lyset af et fald i detailomsætningen. Noget af forklaringen på den store fremgang i det private forbrug det seneste kvartal skal findes i en stigning i danskernes forbrug i udlandet (rejser, grænsehandel mv.) på knap 13 pct.

Der var fremgang i materielinvesteringerne mv., boliginvesteringerne og de øvrige bygge- og anlægsinvesteringer fra 3. til 4. kvartal 2007. Udviklingen i boliginvesteringerne er også lidt overraskende i lyset af de indikatorer, vi har på den front, herunder et kraftigt fald i det påbegyndte boligbyggeri. Statistikken, der ligger til grund for nationalregnskabet's opgørelse, er dog usikker, så tallene skal fortolkes forsigtigt.

Både eksporten og importen voksede fra 3. til 4. kvartal 2007, importen dog mere end eksporten, så vækstbidraget fra udenrigshandlen var negativt i 4. kvartal 2007. I samme retning trækker lagerinvesteringerne, der trak væksten ned med 0,6 pct.enheder i 4. kvartal 2007.

¹ De foreløbige nationalregnskabstal giver ikke mulighed for at udskille råstofudvinding, og energi- og vandforsyningen fra industrien. Tallene frem til 3. kvartal 2007 viste, at råstofudvinding, energi- og vandforsyning, samt landbrug forklarede knap halvdelen af vækstnedgearingen fra 2006 til årsvæksten for de tre første kvartaler af 2007.

BNP-vækst som ventet, men lidt stærkere efterspørgsel

BNP-væksten steg for hele 2007 med 1,8 pct. Det var som ventet i vores seneste prognose fra oktober 2007.

Overordnet set steg den indenlandske efterspørgsel lidt stærkere end ventet. Det dækker over noget større fremgang i det private forbrug, der steg 2,7 pct. og en markant større fremgang i investeringerne maskiner mv., der steg med 11½ pct. Til gengæld steg det offentlige forbrug med 1,3 pct. og investeringerne i boliger steg med 4½ pct. mindre end ventet. Samtidig faldt investeringerne i øvrige bygninger og anlæg med ¼ pct., hvor vi forventede en stigning. Lagerinvesteringerne bidrog som forudset svagt negativt til væksten.

Modstykket til den lidt stærkere vækst i den indenlandske efterspørgsel skal findes i et lidt større negativt vækstbidrag fra udenrigshandlen. Både eksporten (med 3,7 pct.), men især importen (med 6 pct.), voksede mere end ventet. Samlet bidrog udenrigshandlen negativt til væksten med ca. 1¼ pct.enhed i 2007 ifølge de foreløbige tal.

Tabel 2 viser efterspørgsel, import og BNP-vækst fra 2004 til 2007. Som det fremgår, har der været tale om en bred nedgearing af efterspørgslen i økonomien, dog mest synlig for boliginvesteringerne og bygninger og anlæg ex. bolig. Nedgearingen af væksten i efterspørgslen afspejles også i en nedgearing af væksten i importen af varer.

Tabel 2. Udvikling i efterspørgsel og vækst den senere år

	2004-2005	2005-2006	2006-2007
Pct.vis realvækst (kæde):			
Privat forbrug.....	5,2	3,8	2,7
Offentligt forbrug.....	0,9	2,0	1,3
Boliginvesteringer.....	18,7	12,2	4,4
Maskininvesteringer, software mv..	3,6	15,3	11,5
Bygninger og anlæg ex. bolig.....	-2,5	14,2	-0,3
Lagerinvesteringer ¹⁾	-0,7	0,6	-0,2
Eksport.....	8,3	9,0	3,7
- varer	5,5	4,6	3,0
Import	11,3	14,1	6,1
- varer	9,0	12,1	5,6
BNP	2,5	3,9	1,8

Anm.: De første søjler er baseret på sæsonkorrigerede tal.

1) Bidrag til BNP-væksten.

Kilde: Danmarks Statistik og AERådet.

Fortsat fremgang i beskæftigelsen, men vending forude

Fremgangen fortsatte som ventet på arbejdsmarkedet i 4. kvartal 2007. Beskæftigelsen steg ca. 11.000 personer. Heraf forklarer faldende arbejdsløshed ca. 10.000 personer, mens arbejdsstyrken steg 1.000 personer fra 3. til 4. kvartal (sæsonkorrigeret). Vi forventer, at fremgangen på arbejdsmarkedet vil fortsætte et stykke ind i 2008, men at vi så vil se en vending i beskæftigelsen. Det følger af nedgearingen af efterspørgsel og produktion samt en højere produktivitetsvækst i 2008.

Samlet steg beskæftigelsen med 43.000 personer fra 2006 til 2007. Det er noget mindre end ventet i vores oktoberprognose, jf. tabel 1, men skal ses i lyset af en markant nedrevision af beskæftigelsen sidste gang, der kom nationalregnskab. Modsvaret til den kraftige nedjusteringen af beskæftigelsen var dog en kraftig opjustering af den gennemsnitlige arbejdstid (defineret som antallet af præsterede timer divideret med den gennemsnitlige beskæftigelse). Opjusteringen af arbejdstiden mere end modsvarede nedjusteringen af beskæftigelsen, så der sammenlagt blev præsteret flere arbejdstimer i økonomien de tre første kvartaler af 2007.

Nationalregnskabet indeholder endnu ikke tal for den gennemsnitlige arbejdstid i 4. kvartal 2007, men holder tendensen fra de tre første kvartaler af 2007 vil antallet af præsterede timer på arbejdsmarkedet stige mere i 2007 end i 2006. Det er på den baggrund vanskeligt at påstå, at arbejdsmarkedet generelt skulle have bremset væksten i dansk økonomi sidste år.

Tabel 3 (nedenfor) viser, at det, som i de foregående år, primært var de private serviceerhverv samt bygge- og anlægssektoren, der trak beskæftigelsesfremgangen sidste år.

Industrien har ifølge de foreløbige tal et lille beskæftigelsesfald på ca. 1.000 personer sidste år. Det er lidt overraskende i lyset af, at ATP-statistikken fra 2006 til 2007 viser en fremgang i lønmodtagerbeskæftigelsen på knap 9.000 fuldtidspersoner. Noget af forskellen kan formentlig henføres til, at de beskæftigede i industrien i gennemsnit har lagt flere arbejdstimer i virksomhederne i 2007 sammenlignet med 2006 svarende til, at den gennemsnitlige arbejdstid er steget.

Tabel 3. Udvikling i beskæftigelsen fordelt på erhverv

Ændring i beskæftigelsen, 1.000 personer	2004-2005	2005-2006	2006-2007
I alt	24	45	43
Landbrug mv.	-2	-1	2
Industri mv.	-9	-1	-1
Bygge- og anlæg	10	9	7
Handel, transport og Kommunikation	8	17	22
Finansiering, forretningservice mv.	14	15	14
Offentlige og personlige tjenester	4	5	1
Offentlig forvaltning og service (memopost)	3	0	2
Privat sektor	22	45	42
Arbejdsstyrke ¹⁾	5	13	11

1) Defineret som summen af den registrerede ledighed og NR-beskæftigelsen.

Anm.: Beskæftigelsesopgørelsen er eksklusiv personer på orlov. Arbejdsstyrken er defineret som summen af den registrerede arbejdsløshed og beskæftigelsen. Det er i de foreløbige tal ikke muligt at udskille industrien fra råstofudvinding og energi samt vandforsyning.

Afrunding gør, at summen ikke nødvendigvis passer med totalen.

Kilde: AErådet pba. Danmarks Statistik.

At væksten i økonomien er gearret ned samtidig med, at beskæftigelsesvæksten er fortsat med uændret - og formentlig endda øget - styrke afspejler, at produktiviteten udviklede sig sløjt sidste år. Det gælder også, om end i mindre grad, når man renser for produktionsfaldene inden for olie- og gasudvindingen i Nordsøen, i energi- og vandforsyningen samt i landbrug mv.

Det er ikke unormalt, at produktivitetsvæksten aftager i slutningen af en højkonjunktur. Det forhold, at udlændinge og grupper med svag tilknytning til arbejdsmarkedet er kommet ind i beskæftigelse i 2007, kan ligeledes give et forklaringsbidrag til produktivitetsudviklingen i 2007. Man kan ikke forvente, at denne arbejdskraft har samme produktivitetsniveau som den arbejdskraft, der allerede er i beskæftigelse. Samtidig kan der være gået ressourcer fra produktion til oplæring af de nye medarbejdere.

Endelig kan de danske virksomheder have hamstret arbejdskraft i 2007. Samtidig har nogle virksomheder været tilbageholdende med at tilpasse beskæftigelse og arbejdstimer til produktionen pga. de mange meldinger om mangel på arbejdskraft.